C/2025/3472

16.7.2025 г.

Резолюция на Европейския комитет на регионите относно приоритетите на Европейския комитет на регионите за периода 2025—2030 г.

(C/2025/3472)

ЕВРОПЕЙСКИЯТ КОМИТЕТ НА РЕГИОНИТЕ (КР)

КАТО ВЗЕ ПРЕДВИД:

— Стратегическата програма на Европейския съвет за периода 2024—2029 г.;

— Политическите насоки на Европейската комисия за периода 2024—2029 г.;

— Споразуменията за сътрудничество на Европейския комитет на регионите с Европейския парламент и Европейската комисия;

счита за ключови приоритети за мандата 2025—2030 г. #сближаването, #издръжливостта и #близостта.

I. *#Сближаване*

КР подчертава, че:

1. икономическото, социалното и териториалното сближаване са ключови цели на Европейския съюз и че участието на местните и регионалните власти (МРВ) е от съществено значение за постигането на тези цели чрез многостепенно управление, както се посочва и в Алианса за сближаване;

Конкурентоспособност

2. МРВ са ключови движещи сили на конкурентоспособността, като се имат предвид тесните им връзки с гражданите, икономическите субекти, академичните среди и други заинтересовани страни. МРВ изпълняват Стратегическата програма на ЕС по места и ефективно подкрепят екосистемите за иновации чрез инвестиции и обществени поръчки, предоставят качествени обществени услуги за насърчаване на регионалното развитие и дават възможност за ориентирана към местните условия промишлена политика за постигане на декарбонизация, конкурентоспособност и създаване на висококачествени работни места;

3. подкрепя категорично смели, ориентирани към местните условия и приобщаващи в териториален план 10-та рамкова програма и европейско научноизследователско пространство със засилена подкрепа за местните и регионалните екосистеми за иновации, подобрени полезни взаимодействия между финансирането на политиката на сближаване и научните изследвания и иновациите и пълното признаване на МРВ като способстващи фактори за икономиката на знанието;

4. подчертава значението на овластяването на младите хора чрез образование и предоставяне на възможности за придобиване на необходимите умения за успешно навлизане на бъдещия пазар на труда и преодоляване на недостига на работна ръка; законната миграция също може да бъде основна движеща сила на растежа, да обогатява местните икономики и да укрепва регионалната конкурентоспособност;

5. европейската конкурентоспособност изисква добре развито териториално измерение и укрепени структури за многостепенно управление за координиране на промишлената политика, тъй като не може да има конкурентоспособност без конкурентоспособни региони;

6. завършването на единния пазар, включително свободното движение на услуги, съюзът на капиталовите пазари и стимулирането на инвестициите са ключови елементи за гарантиране на дългосрочната конкурентоспособност на Европа. Един силен, иновативен и устойчив единен пазар изисква силна политика на сближаване със силен компонент на конкурентоспособност;

7. повишаването на конкурентоспособността на европейската икономика изисква подновяване на усилията за постигане на активна субсидиарност с конструктивно сътрудничество между всички равнища, и използване на опита на градовете и регионите, които прилагат по-голямата част от законодателството на ЕС, като същевременно се отстояват неговите икономически, социални и екологични стандарти и се гарантира регулаторна стабилност;

8. малките и средните предприятия (МСП) са гръбнакът на местните общности. Те предоставят обучение, работни места и стоки и услуги от първа необходимост, като същевременно насърчават устойчивостта и диверсификацията;

9. ще насърчава конкурентна и благоприятна за МСП среда в регионите на ЕС чрез ориентирани към местните условия политики, опростяване, намаляване на административната тежест и инвестиции в умения и иновации;

Бюджет на ЕС

10. бюджетът на ЕС трябва да гарантира съдържателни, ориентирани към местните условия политики в дългосрочен план, за да може да действа като ключов инвестиционен инструмент и стабилизатор за намиране на решения във връзка с променящите се приоритети на ЕС в труден геополитически контекст с нарастващо икономическо неравенство и ускоряваща се криза в областта на климата;

11. ЕС трябва да разполага с достатъчно финансови средства, за да постигне резултати, така че изключително важните нови цели да не застрашат дългогодишните приоритети и целите на Договора;

12. разработването на ефективна МФР за периода след 2027 г. трябва да се извърши в координация с МРВ като стратегически партньори поради уникалното им разбиране на нуждите от инвестиции на местно равнище. Поради това принципът на партньорство и многостепенното управление са основни фактори за успех, за да стане ЕС по-конкурентоспособен, приобщаващ, сигурен, издръжлив и устойчив. Всяка централизация на проектирането или изпълнението на многогодишните програми трябва да бъде отхвърлена;

13. фискалната децентрализация продължава да бъде от ключово значение за постигането на ефективни обществени услуги, насърчаването на конкурентоспособността и овластяването на гражданите;

14. новите собствени ресурси, както и стимулите за привличане на частен капитал за Европейския съюз следва да бъдат част от по-широката дискусия относно финансирането на дългосрочния бюджет на ЕС, за да се отговори на основните нови предизвикателства, пред които е изправен Съюзът;

Справедлив преход

15. наличието на всеобхватна и цялостна стратегия с целенасочен, ориентиран към местните условия подход е от решаващо значение за управлението на социално-икономическите въздействия на тройния преход (екологичен, цифров и демографски), като се имат предвид различните отправни точки, силни страни и асиметрични уязвимости на регионите на ЕС. Подкрепата за справедлив преход в рамките на политиката на сближаване трябва да остане стабилна, тъй като може да разгърне потенциал и да създаде положителна динамика за устойчиво развитие;

Устойчиви жилища на достъпни цени

16. всеки има право на достойно място за живеене на достъпна цена. Много граждани на ЕС срещат трудности при достъпа до пазара на недвижими имоти и пазара за отдаване на жилища под наем, което оказва въздействие върху сближаването в ЕС, качеството на живот и градоустройството, както и върху достъпността и безопасността на нашите градове. Налице е спешна необходимост от намиране на решение във връзка с тежката жилищна криза в много части на ЕС и изкореняване на бездомничеството до 2030 г.;

II. ***#Издръжливост***

КР изтъква, че:

17. издръжливостта в широк смисъл е способността да се реагира на природни и причинени от човека бедствия, заплахи за сигурността и икономическа и политическа нестабилност в рамките на ЕС и по света. Постигането на издръжливост зависи от тясното сътрудничество на всички равнища на управление и трябва да включва укрепване на способността на ЕС и МРВ да реагират на различни форми на кризи чрез подходящи инструменти и финансови средства;

Трансгранично сътрудничество

18. счита, че като олицетворение на европейската добавена стойност европейското териториално сътрудничество има основна роля и трябва да бъде признато като приоритет и укрепено в следващата МФР;

Изменение на климата

19. нарастващото излагане на градовете и регионите на ЕС на последиците от изменението на климата и продължаващото влошаване на състоянието на околната среда будят сериозно безпокойство и изискват повече внимание и финансови средства за превенция и адаптиране. Целта на ЕС за неутралност по отношение на климата до 2050 г. трябва да бъде подкрепена чрез правно обвързваща цел за намаляване на CO_2 с 90 % до 2040 г. и амбициозни и реалистични усилия, както е заложено в рамката на Зеления пакт;

20. налице е спешна необходимост от укрепване на структурния и финансовия капацитет на МРВ за постигане на полезни взаимодействия между действията в областта на климата и опазването на биологичното разнообразие, като същевременно се насърчават научните изследвания и иновациите, и за смекчаване на последиците от изменението на климата и адаптиране към него, като същевременно се управляват рисковете и се подобрява подготвеността на МРВ за климатични бедствия;

Устойчивост на водните ресурси

21. устойчивостта на водните ресурси като критично глобално предизвикателство е от решаващо значение за конкурентоспособността на ЕС и е от ключово значение за адаптирането към изменението на климата, опазването на биологичното разнообразие, намаляването на замърсяването, продоволствената сигурност, кръговата икономика и общественото здраве. Поради това тя трябва да бъде интегрирана във всички други съответни политики на ЕС;

22. на местно и регионално равнище трябва да бъдат разработвани и прилагани стратегии за интегрирано управление на водите, съчетаващи природосъобразни иновативни решения;

Чиста и сигурна енергия на достъпни цени

23. ефективният, икономически устойчив, чист и справедлив енергиен преход на местно равнище е от ключово значение за намаляването на стратегическите зависимости и съчетаването на екологичните цели и конкурентоспособността;

24. в една все по-сложна геополитическа ситуация е от решаващо значение да се насърчават микропроизводството на енергия и децентрализираните системи за енергия от възобновяеми източници;

25. завършването на Европейския енергиен съюз с напълно интегриран и взаимносвързан пазар в целия ЕС, основан на добре функционираща система на управление, ще бъде от основно значение за повишаването на енергийната сигурност на ЕС и за избягване на превръщането на цените на енергията в основно ограничение за промишлеността на ЕС и в тежест за гражданите;

26. ролята на МРВ е от ключово значение за постигането на устойчив и социално справедлив енергиен преход, за да се гарантира конкурентоспособността на местните предприятия и да се води борба с енергийната бедност, но за да се повишат енергийната ефективност и местното производство на енергия, те трябва да разчитат на подходящо финансиране, включително пряко финансиране за МРВ;

Здраве

27. здравото население и наличието на силен, общодостъпен и иновативен сектор на здравеопазването са важни фактори за устойчивостта на обществото на ЕС и основен стълб на стратегическата автономност на ЕС;

28. при изграждането и осъществяването на Европейския здравен съюз ЕС, заедно със своите държави членки, региони, градове и селски райони, трябва да преодолее предизвикателства като намаляването на работната сила в областта на здравеопазването, проблемите с доставките на критично важни лекарства, голямата уязвимост на здравната инфраструктура по отношение на кибератаки, продължаващите неравенства в здравеопазването и нарастващия брой хронични заболявания и проблеми с психичното здраве във времена на нестабилност и кризи;

Селско стопанство

29. наличието на силна обща селскостопанска политика (ОСП) ще бъде от съществено значение за повишаване на издръжливостта, устойчивостта, конкурентоспособността, продоволствената независимост и сигурност на ЕС и за защита на неговите земеделски стопани; ОСП трябва да насочи публични средства в подкрепа на устойчиви от екологична гледна точка селскостопански практики;

30. развитието на селските райони също трябва да бъде основен елемент на ОСП с цел подкрепа на жизнеспособни селски райони със силни обществени услуги и инфраструктура и преодоляване на демографските и икономическите предизвикателства;

31. регионите трябва да играят важна роля в управлението на бъдещите стратегически планове, за да се гарантира, че се вземат предвид специфичните териториални и секторни характеристики и че ОСП ще бъде съсредоточена върху подпомагането на устойчивото производство на храни, адаптирано към местните условия, върху приемствеността между поколенията и върху запазването на хранително-вкусовия сектор като стратегически актив;

Сигурност

32. Европейците и ЕС са изправени пред променящи се и многоизмерни заплахи и отговорът на тези предизвикателства трябва да се превърне в споделена и колективна отговорност, както се подчертава в доклада на Саули Нийнистьо. Необходимо е да се направи повече, за да се гарантират подготвеността и отбранителните способности на Европа. Непоколебимата подкрепа на КР за украинските градове и региони, намерила израз в Алианса за възстановяване на Украйна, също е инвестиция в издръжливостта на градовете и регионите на ЕС, тъй като предоставя възможност за извличане на поуки от опита на украинските партньори;

33. подготвеността за действия при кризи, било то във връзка с геополитическо напрежение или природни бедствия, е от съществено значение и местните и регионалните гледни точки трябва да бъдат изцяло отразени в политиките на ЕС, за да могат те да бъдат ефективни по места. От решаващо значение е активното участие на градовете и регионите, по-специално в укрепването на отбранителната промишленост, защитата на обществените пространства и критичните инфраструктури и изграждането на издръжливост и киберсигурност чрез подход, обхващащ цялото общество;

III. ***#Близост***

КР посочва, че:

34. местните и регионалните власти са в уникална позиция да отговорят на променящите се нужди на гражданите. Укрепването на капацитета на местните органи на управление е от съществено значение за поддържане на сближаването, насърчаване на приобщаващи общности и повишаване на доверието на гражданите в публичните институции;

Демографски промени

35. демографските промени със застаряващо население и проблеми като изтичането на мозъци, изоставянето на земя и опустиняването, нарастващите коефициенти на зависимост, попадането на някои региони в капаните на развитието и общото намаляване на населението водят до сериозни неравенства между териториите и общностите, които подкопават сближаването. Политиката на сближаване продължава да бъде от основно значение за справянето със и смекчаването на демографските промени, както и за създаването на възможности за населението на по-слабо развитите региони и регионите в неравностойно положение. Акцентът върху демографските предизвикателства в рамките на политиката на сближаване следва да включва насърчаване на политики, насочени към семейството, справедливост между поколенията и разработване на интелигентни и устойчиви пътища за регионите с намаляващо население. За да се улеснят хората, които желаят да останат или да се завърнат в своите региони и градове, там трябва да се създаде добра бизнес среда за предприятията, която да може да създава работни места, и да се предлагат висококачествени обществени услуги и инфраструктура;

Местна демокрация

36. необходимо е да се укрепи капацитетът на МРВ за справяне със системните заплахи срещу демокрацията;

37. преодоляването на разделението между институциите и гражданите и защитата на основните права и върховенството на закона са основни въпроси, будещи загриженост, които трябва да бъдат разгледани на всички равнища на управление;

38. също толкова важно е да се насърчава гражданското участие, особено участието на младите хора, като се гарантира, че всички поколения имат глас в процесите на вземане на решения. Това е от съществено значение за изграждането на справедлива и прозрачна система на управление, която се характеризира с отчетност;

39. чрез своите членове и своите мрежи и инициативи като местните съветници по въпросите на ЕС, програмата „Млади политици на изборна длъжност“ или Европейската седмица на регионите и градовете КР разполага с уникални инструменти, за да доближи Европа до гражданите и да насочи техния принос на равнището на ЕС;

40. опазването на местната демокрация продължава да бъде наложително както в рамките на границите на ЕС, така и в държавите, обхванати от процеса на разширяване, и държавите от южното и източното съседство;

Равенство между половете

41. приносът към следващата стратегия на ЕС за равенство между половете и претворяването на пътната карта на ЕС за правата на жените в осезаеми резултати по места ще бъде хоризонтален приоритет за КР през периода 2025—2030 г.; КР ще подкрепя активно местните и регионалните власти като стратегически партньори за постигането на равно заплащане за равен труд и икономическо овластяване, равен достъп до качествени здравни услуги, достъпни грижи за деца, равновесие между професионалния и личния живот и равни възможности за заетост. КР подкрепя и интегрирането на принципа на равенство между половете във всички политики на ЕС — от разработването до изпълнението — в тясно сътрудничество с всички управленски равнища; това включва ангажимент по отношение на интерсекционалността, по-специално приобщаването на жени от маргинализирани и уязвими групи, в т.ч. ЛГБТИК; КР подчертава значението на повишаването на участието на жените в политическия живот и призовава за равното им представителство, що се отнася до състава и ръководните постове в институциите на ЕС; призовава политическите институции да приемат чувствителни към аспектите на пола кодекси за поведение и да приложат мерки за защита срещу тормоза; това е от съществено значение за защитата на местната демокрация и за гарантиране, че равенството не е просто принцип, а жива реалност в цяла Европа;

Младеж

42. настоящата стратегия на ЕС за младежта, съсредоточена върху активното участие и по-добрите възможности за учене и работа за младите хора, която е от полза за тяхното икономическо и социално развитие, заслужава по-голяма видимост и по-силен акцент върху нейното изпълнение. Тя върви ръка за ръка със засилената подкрепа на ЕС за образованието като ключов аспект на Съюза на уменията, който е от съществено значение за достъпа на бъдещите поколения до качествени работни места и жилищно настаняване;

С оглед на следващите пет години КР:

43. посочва, че МРВ са ключови действащи лица за преодоляването на горепосочените предизвикателства и постигането на целите в тази област на политика поради своята политическа легитимност, конституционна роля, знания и инвестиционни правомощия, както и поради ангажимента си за сближаване, издръжливост и близост;

44. изразява убеждението си, че градовете и регионите не трябва да се разглеждат само като заинтересовани страни в този процес, а като активни участници в подготовката на Европейския съюз за бъдещето в контекста на амбициозна програма за реформи с оглед на неговото разширяване;

45. заявява ясно, че участието на МРВ в оформянето на бъдещето и политическия процес на ЕС въз основа на принципите на активна субсидиарност, партньорство и многостепенно управление е единственият начин за ефективно постигане на целта на ЕС регионите да бъдат поставени „в центъра на работата на ЕС“.

Брюксел, 15 май 2025 г.

Председател
на Европейския комитет на регионите
Kata TÜTTŐ